

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2015/16:11

Fredagen den 23 oktober

---

§ 1 Miljö

Klimat- och miljöminister Åsa Romson

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för miljö den 18 september 2015

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för miljö den 26 oktober 2015

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar klimat- och miljöministern med medarbetare välkomna till EU-nämnden.

Finns det någon muntlig återrapport utöver den information vi redan har fått från mötet den 18 september?

Anf. 2 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Jag har inget att tillägga till det som har skickats ut. Men ställ frågor så kan jag redogöra för vad som sas!

Om det gäller det extrainsatta miljørådsmötet handlade det om EU:s ståndpunkt inför Parismötet. Det var en ganska lång diskussion. Och alla ståndpunkter var inte avklarade till ministermötet. Vi hade alltså en ganska intensiv diskussion där jag noterade att medlemsstaterna var långt ifrån eniga om de tre centrala frågor som uppstod: long-term goal, dynamiska mekanismen och finansiering.

I huvudsak biträdde de viktigaste delarna i det svenska förslaget. Därför ställde regeringen sig positiv till utkomsten av mötet, vilket också har välkomnats i förhandlingarna, vad jag har kunnat se.

Jag har två noteringar. Det ena var att vi lyckades stå emot länder som på olika sätt inte ville välkomna några av våra nordiska grannländer som vill göra åtaganden tillsammans med EU, genomföra 2020-målen tillsammans med EU. Det välkomnas alltså, i enlighet med de beslut som också är på väg till Sveriges riksdag om att Island ska ingå i detta.

Det kan också vara bra för nämnden att veta att kommissionen i slutet av mötet höll fast vid att de ansåg att EU som ensam part skulle biträda ett nytt klimatavtal – jag kan inte riktigt EU-språket här – och inte på det sätt som vi har nu, och som sas i Kyoto, det vill säga att EU och medlemsländerna ingår avtalet. Medlemsländerna är alltså också med på avtalet om minus 40 som åtagande, om vi talar om utsläppsminskningar. Det leder till en ömsesidig fördelning. Då inträder man i de internation-

ella obligationerna även som medlemsstater. Vi ändrar alltså inte på principen om kompetensfördelningen.

Jag förvånades över att kommissionen var så ihärdig till och med på ett möte där de var helt ensamma; det var ingen medlemsstat som tog upp det. Det kanske inte är konstigt. Ni kanske känner till det bättre i andra sammanhang.

Storbritannien, Sverige, Polen med flera markerade hårt mot detta och gjorde ett särskilt yttrande om det.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Då går vi vidare till dagordningspunkt 4 om EU ETS-systemet.

Anf. 4 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

I somras presenterade EU-kommissionen ett förslag om översyn av EU:s system för handeln med utsläppsrätter, det huvudsakliga gemensamhetsverktyget på klimatområdet. Jag drog detta för miljö- och jordbruksutskottet i går och tänker enbart ta upp några preciseringar som togs upp i den diskussionen, om nämnden samtycker.

Riktlinjedebatten på rådsmötet på måndag kommer att handla om tre frågor: ambitionsnivå, koldioxidläckage och fri tilldelning samt frågorna om nya finansieringsmekanismer, modernisering och innovation som finns i förslaget.

När det gäller den första frågan lyfter regeringen fram vikten av att ett fungerande EU ETS-system behöver en starkt prissignal för att EU:s långsiktiga klimatmål ska uppnås. Vi avser att framhålla auktionering som huvudsaklig tilldelningsmetod och att regeringen motsätter sig kommissionens förslag om att ta ut utsläppsrätter från marknadsstabilitetsreserven.

Det har stått på olika ställen. Men jag tror att det var lite oklart när vi diskuterade det i miljö- och jordbruksutskottet i går. Vi lyfter alltså fram auktionering som huvudsaklig tilldelningsmetod.

Vi drev, precis som det har redogjorts för, i första hand att utsläppsrätter skulle annulleras och i andra hand att de skulle läggas in i stabilitetsreserven. De kom ju in i stabilitetsreserven. Då vore det väldigt olyckligt ifall kommissionen får stöd för att ändå ta ut dem och använda dem till bland annat fri tilldelning. Då har vi backat det bandet.

När det gäller den andra frågan avser regeringen att lyfta upp att fri tilldelning bör fasas ut. Det har också varit en ståndpunkt sedan tidigare i Sverige. Det betyder inte att regeringen avser att aktivt rycka upp det beslut som antogs vid Europeiska rådet i oktober 2014, som innebär att fri tilldelning inte ska upphöra för de sektorer som löper avsevärd risk för koldioxidläckage så länge inga jämförbara åtgärder vidtas emot motsvarande ekonomier, som det så vackert heter.

Vi agerar alltså inte för att backa bandet i en förhandling som skedde i oktober förra året. Vi konstaterar att luckan i utfasningen av fri tilldelning som metod i direktivet gäller just konkurrensutsatt industri som löper risk för koldioxidläckage. Vi har också markerat att vi välkomnar att man ser över kriterierna för det, så att det inriktas på de sektorer som

verkligen har problem med koldioxidläckage. På det sättet försöker vi snäva in den luckan.

Reglerna måste ge tydliga incitament för utsläppsminskningar, och anläggningar som leder utvecklingen mot koldioxidsnål produktion måste premieras. Det är en viktig princip och som inriktningen på förslagen går mot, vilket vi välkomnar. För svensk industris del är det viktigt att man premieras om man gör som många anläggningar i Sverige gör, det vill säga har en alltmer koldioxidsnål produktion. Därmed ska man premieras i det här systemet. Jag vill tydliggöra det, apropå diskussionen i utskottet i går gällande den frågan.

När det gäller den tredje frågan, det stora behovet av investeringar i förnybart, tror jag att vi redde ut det på utskottet. Ifall det var något kvar gällande det får ni ställa en fråga.

I går fick jag en kommentar om hur kommissionens förslag förhåller sig till resultatet av Pariskonferensen, om det finns behov av en översyn med anledning av det. Jag kan, precis som utskottet i går, konstatera att förhandlingar om handelssystemet sannolikt kommer att pågå under ganska lång tid. Det är en orienteringsdebatt som vi har i rådsretsen. Det kommer också att vara en parlamentarisk diskussion. Det är å ena sidan svårt att i dag föregå Pariskonferensen. Den kommer å andra sidan att ha varit när processen går i hamn.

Regeringens hållning är att vi såklart vill ge stabilitet och förutsägbarhet till företag inom handelssystemet. Där vill jag korrigera något som jag uppfattade på miljö- och jordbruksutskottet – om jag uppfattade Moderaternas avvikande mening rätt – så att det blir tydligt. I den avvikande meningen som jag har står det: Regeringen skulle vilja att man på nytt öppnar upp för en diskussion om de icke-allokerade utsläppsrätterna som har placerats i marknadsstabilitetsreserven.

Det vill vi alltså inte. Vi vill att de ska stanna i marknadsstabilitetsreserven. Det är kommissionen som föreslår att man ska plocka ut dem nu, trots att det är överenskommet att de ska placeras i marknadsstabilitetsreserven. Regeringen tror att det vore oklokt, precis som Moderaterna skriver i den avvikande meningen. Det beror inte bara på att skulle rycka undan utan också för att vi inte vill att utsläppsrätterna ska vara ute till fri tilldelning. Vi vill ha dem i marknadsstabilitetsreserven.

Regeringen har inget förslag om att, som det stod, på nytt öppna upp för en diskussion om de icke-allokerade utsläppsrätterna. Kanske är det något som jag har missförstått i Moderaternas avvikande mening. Det kan de kanske redogöra för i så fall.

När det gäller den borte gränsen för utfasning vill jag också tydliggöra att principen om att gå ifrån fri tilldelning fortfarande finns i direktivet. Den är där till 2027. Regeringen vill inte rucka på den utan anser att den ska stå kvar, för att vi ska kunna komma fram till att huvudprincipen om auktionering ska gälla. Sådana diskussioner hade vi också i utskottet i går.

Jag förstår diskussionen som kom upp i går om den borte gränsen och ifall den håller på att luckras upp. ER-beslutet som togs i oktober förra året öppnade på ett sätt ventilen för koldioxid för konkurrensutsatt

industri. Det kan leda till att det blir svårare att veta exakt var den borte gränsen är. Men genom att försöka specificera tydligare, och i någon mån begränsa det utrymmet och hålla fast vid att auktionering ska övergå till att vara huvudprincip, uppfattar jag kommentarerna i miljö- och jordbruksutskottet i går som att vi är överens i den delen. Annars får ni förklara vad jag inte har förstått.

Anf. 5 AMINEH KAKABAVEH (V):

Herr ordförande och statsrådet! Vi i Vänsterpartiet tycker att detta är jättebra. Vi välkomnar att ETS ska reformeras. Den svenska positionen innebär överlag ytterligare skärpningar av systemet. Det är välkommet, men utifrån det akuta läget för klimatet måste rika länder naturligtvis åta sig högre klimatambitioner än i dag, så vi har haft en avvikande mening i miljö- och jordbruksutskottet. Jag vet inte om jag ska läsa upp den eller om det vi har haft räcker.

Anf. 6 ORDFÖRANDE:

Det är nog bäst att du läser upp den. Annars kan du hänvisa till den.

Anf. 7 AMINEH KAKABAVEH (V):

Vi vill att den svenska positionen ska skärpas enligt följande: Vi vill ha en brantare linjär utsläppskurva i linje med EU:s reduktionsmål för hela EU:s handlande respektive icke-handlande sektor på 60 procent till 2030 jämfört med 1990. Vi vill att flera utsläppsrätter än den föreslagna ska tas ur bruk och att en funktion för annullering av utsläppsrätter införs företrädesvis kopplat till marknadsstabiliseringsreserven, alternativt att ett system med lägstapris på utsläppsrätter, så kallat golvpris, införs. Med dessa förslag till förbättringar kan EU ETS bli ett handelssystem som på allvar sätter ett högt pris på utsläpp samt minskar utsläppen i linje med det som vetenskapen säger i dag.

Anf. 8 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr ordförande! Jag vill hänvisa till vår avvikande mening i MJU i går med tillägget att vi inte heller vill att några medel tas ut ur EU:s strukturfonder för detta ändamål. Med det anmäler jag avvikande mening.

Anf. 9 ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr ordförande! Jag tackar statsrådet för redovisningen. Utifrån den diskussion som fördes i går tycker jag att det finns tre saker som vi måste reda ut. Gör vi inte det vill jag anmäla avvikande mening.

Den första frågeställningen handlar om klimatförhandlingarna i Paris. Utifrån resultatet av klimatförhandlingarna i Paris tycker jag att vi måste ha beredskap att vid behov göra en omvärdering och pröva möjligheten att stärka ambitionsnivån i ställningstagandet, som påverkas av förhandlingarnas resultat. Särskilt gäller detta frågan om åtgärder för att hantera risken för koldioxidläckage.

Den andra punkten gäller handeln med utsläppsrätter. I fråga om andelen auktionering och andelen fri tilldelning av utsläppsrätter tycker jag

att Sverige bör driva på för att det långsiktiga målet ska vara att gradvis minska den fria tilldelningen med målsättningen att senast 2027 avskaffa all fri tilldelning, såsom nuvarande direktiv implicerar.

Den tredje frågeställningen handlar om finansieringsmekanismen för solidaritet. Jag tycker att Sverige bör driva att kriterierna för finansiering skärps för att säkerställa att investeringarna går till projekt som skapar verkligt mervärde i detta sammanhang. Risken är att den finansieringsmekanism som det talas om går till saker som inte ger några mervärden.

Som sagt vill jag verkligen lyfta fram de här tre sakerna. Är det så att jag inte får adekvata svar vill jag anmäla avvikande mening i de här tre delarna.

Anf. 10 JOHAN HULTBERG (M):

Herr ordförande! Jag tackar ministern för den kompletterande redogörelsen. Jag kan börja med att instämma i det som Eskil Erlandsson sa. Eskil framförde tre alliansgemensamma synpunkter.

Det absolut viktigaste för att få till en förstärkt prissignal i utsläppshandelssystemet är att vi rör i land frågan om att höja utsläppsminskningstakten, reduktionsfaktorn. Nu har vi ett skapligt bra förslag på bordet med 2,2 procent, så jag hoppas innerligt att vi verkligen får igenom det. Jag vet inte om ministern kan kommentera om det fortfarande finns länder som driver i annan riktning och verkar för att försvaga det eller om man i samband med Europeiska rådet en gång för alla kunde enas.

När det gäller en stärkt prissignal är den andra viktiga frågan det som Eskil lyfte fram om när den fria tilldelningen ska fasas ut. Vi tycker att den svenska positionen borde förstärkas, där man ger uttryck för att det ska finnas en bortre parentes då den fria tilldelningen ska upphöra. Precis som Eskil redogjorde för tycker vi att det är rimligt att vi håller fast vid det årtal som nuvarande direktiv föreskriver, nämligen 2027.

Herr ordförande! Jag kan väl upprepa de två avvikande meningar som Moderaterna anmälde i miljö- och jordbruksutskottet i går. När det gäller marknadsstabiliseringsmekanismen är det väldigt tekniska frågor. Jag har inte blivit helt klar över hur regeringen ska agera där, så jag står fast vid den avvikande mening som vi anmälde. Men som sagt är det en förhandling som kommer att pågå under lång tid, så vi har väl skäl att återkomma till det.

Den andra avvikande meningen anmälde Moderaterna tillsammans med Kristdemokraterna. Det handlade om de indirekta effekterna av priset på koldioxid och det faktum att vi i dag har ett system inom Europa som snedvrider konkurrensen. Medlemsländerna får på egen hand kompensera sin industri för högre elpriser, och de flesta medlemsländer i EU gör detta – dock inte alla, vilket som sagt leder till en snedvridning av konkurrensen. Detta tycker vi, precis som regeringen, är olyckligt.

Jag är glad att regeringen i den svenska positionen skriver att beaktande av indirekta effekter bör göras så restriktivt och så likvärdigt som möjligt inom EU. Om detta är vi helt överens. Men vi tycker från Moderaternas och Kristdemokraternas sida ändå att regeringen också måste verka för att se över de här reglerna, så att kompensationen

förändras i syfte att skapa konkurrensneutralitet, och att man i det sammanhanget bör pröva möjligheten att flytta kompensationsverktyget från medlemsstatsnivå till en unionsgemensam nivå. Det finns för- och nackdelar med det, men jag tycker att det är en diskussion som trots allt måste lyftas fram.

När det gäller att tilldelning av utsläppsrätter främst ska gå till de bästa anläggningarna är jag glad att regeringen har förtydligat och förstärkt den svenska positionen efter de överläggningar som vi hade i miljö- och jordbruksutskottet i går. För Alliansen är det väldigt viktigt att det är just de bästa anläggningarna som premieras när den fria tilldelningen görs. Vi vet att vi i Sverige har industri som ofta ligger i framkant och som visar att det är möjligt att ha en hög produktion med låga utsläpp. Då är det också rimligt att den typen av anläggningar premieras vid den fria tilldelningen. Det är bra att regeringen har samma ståndpunkt där. Jag kan konstatera att det är bra att vi har stor enighet.

Herr ordförande! I går hade vi även en diskussion i miljö- och jordbruksutskottet om att regeringen vill verka för att innovationsfonden fortsättningsvis också ska kunna gå till utvecklande av avancerade biobränslen. Av diskussionen i går förstod jag att ministern inte motsatte sig att medel fortsättningsvis också skulle kunna gå till CCS-teknik och annat, vilket jag tycker är viktigt. Vi behöver både utveckla avancerade biobränslen och fortsätta att investera i forskning och utveckling av CCS-teknik, då det troligtvis kommer att vara nödvändigt för att nå EU:s liksom Sveriges höga ambitioner på klimatområdet och möjligheten att ställa om inte minst processindustrin, som har svårt att fasa ut sitt kolberoende.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattade det som att regeringen också ville avsluta 2027, men att man inte avsåg att riva upp detta och försöka åstadkomma ett avslutande före det datumet. Men miljöministern kanske kan förtydliga det sedan.

Anf. 12 LARS TYSKLIND (FP):

Vi hade en diskussion om det här i miljö- och jordbruksutskottet i går. Jag får väl ändå framföra att jag uppskattar de förtydliganden som gjorts. Det är betydligt tydligare i dag.

Från Folkpartiets sida hade vi en diskussion om annulleringen som en starkt prissignal. Jag vet inte om det anmäldes som avvikande mening. Därför vill vi framföra att vi fortfarande tycker att det skulle vara en starkt prissignal om Sverige fortsätter att driva att annulleringen av utsläppsrätter är en möjlig väg framåt. Om inte det blir förtydligat – Centerpartiet får väl bekräfta detta, men jag tror att vi och Centerpartiet har samma åsikter.

Anf. 13 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr ordförande! Jag tackar ministern. Jag vill i detta sammanhang följa upp den avvikande mening vi hade i går.

Anf. 14 LARS TYSKLIND (FP):

Jag glömde tillägga att jag instämmer i det som Eskil Erlandsson framförde till att börja med.

Anf. 15 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Det gör jag med.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Ni får hjälpa mig att hålla ordning på vilka avvikande meningar som gäller för vem. Vi får se om det behövs.

Jag känner att jag skulle vilja reagera lite grann på det här med CCS-tekniken. Jag tror att det vore en klok idé att undvika falska förhoppningar om att kolkraften någonsin kan bli koldioxideffektiv. Om man ska ge statliga stöd kunde de i huvudsak gå till biobaserade anläggningar, så att man testar utsläppsminskningen med CCS-teknik på sådana snarare än att riskera att hålla liv i kolkraftsanläggningar bakvägen.

Det är bra att regeringen tar initiativ till att man ska sluta gardera med kryss när det gäller att försöka bli kvalificerad för gratis tilldelning. Det finns olika kriterier för när man kan bli aktuell för det. Det känns bra att vi kan ta bort så många som möjligt av de här garderingarna vad gäller att hamna inom kriterierna för gratis tilldelning.

Det finns också en sak som inte har nämnts så mycket här i Sverige men som antagligen kommer att tas upp från EU-parlamentets sida och som jag tycker är en mycket bra idé. Det finns en risk att vi inte får stöd för att dra tillbaka ”hot air”, det vill säga de överblivna kvoterna. Det finns en risk för ganska långvarigt låga koldioxidpriser, långt under vad man hade tänkt sig när man införde systemet. Jag tror tyvärr, Vänstern, att det inte finns något politiskt stöd som helst för minimipriser. Vi har provat det i tio år, men det är aldrig någon som har gått med på det. En väg som jag däremot tror kan vara framkomlig, baserat på logiken i energieffektiviseringsdirektivet, är att man ställer ”performance standards” för energibolagen och energianläggningar. Det är en kompletterande åtgärd som jag tror mycket på. Om den frågan dyker upp hoppas jag att regeringen kan vara positivt inställd till att ha det som komplementär metod inom ramen för det här med att ha något slags golv för kraven på energibolagen. Om den diskussionen dyker upp redan nu på rådet hoppas jag att regeringen kan ställa sig positiv till en sådan diskussion.

Anf. 17 JOHAN HULTBERG (M):

Herr ordförande! Jag får väl närmast replikera herr ordföranden. Jag tror att han kanske rent av medvetet missförstod mitt inlägg om CCS.

Självklart ska inte detta ske för att så att säga skapa ”clean coal”. Det är ingenting jag tror på. Vad det handlar om är att vi till exempel i Sverige har en processindustri och en stålindustri som tillhör de absolut mest klimatsmarta i världen. Vill vi att den ska bli koldioxidneutral tror jag att CCS kommer att krävas, om det inte är så att det sker stora genombrott när det gäller till exempel biokol, vilket jag hoppas på men vilket är ganska osäkert. Därför tror jag att det är viktigt att vi står fast vid att kunna fortsätta att utveckla CCS-tekniken. Den tekniken används egent-

ligen likadant oavsett om den kopplas till ett kolkraftverk eller om den kopplas till ett biomasfabruk och kan leda till negativa utsläpp. Det ska vi ha klart för oss.

Jag har inte sett att Miljöpartiet här i nämnden skulle ha anmält avvikande mening gentemot regeringens position, och vad jag förstår är regeringens position att innovationsfonden fortsättningsvis ska kunna gå till CCS. Det var detta jag ville få bekräftat. Jag tror att vi är eniga om detta, herr ordförande.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Det var i så fall ett ärligt missförstånd. Jag är kanske för färgad av den europeiska debatten. När folk pratar om detta på andra ställen menar de ibland något helt annat. Men det är skönt att vi är överens här.

Anf. 19 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Jag tackar för en bra diskussion i frågor som ibland är lite komplexa och komplicerade men samtidigt är viktiga. Det här är det europeiska verktyg vi har på det klimatpolitiska området.

Jag vill se till att jag förstått rätt. Jag har all respekt för de synpunkter som nu framfördes på ett konsoliderat sätt i tre punkter av Eskil Erlandsson men som jag inte riktigt kunde utläsa av de avvikande meningarna eller debatten i miljö- och jordbruksutskottet i går. Men när det gäller 2027 som en bortre gräns är detta även regeringens ståndpunkt.

Jag refererar till det som ni har i den kommenterade dagordningen om att vi anser att fri tilldelning av utsläppsrätter bör fasas ut till 2027, i enlighet med det regelverk som finns nu. Regeringen avser dock inte att vid den här debatten öppna för att backa beslutet som antogs vid Europeiska rådet i oktober 2014 och som anger att fri tilldelning inte ska upphöra för de sektorer som löper avsevärd risk för koldioxidläckage så länge inga jämförbara åtgärder vidtas i motsvarande ekonomier. Det är det beslut som ligger till grund och som finns från ER.

Jag skulle vilja påpeka två saker för nämnden. Den ena är frågan om vilka sektorer som löper avsevärd risk för koldioxidläckage. Vi välkomnar och driver på för att det ska specificeras mer restriktivt och tydligt. Jag tror att det vore bra för alla, och det vore dessutom bra för att säkra den här modellen för utfasning av fri tilldelning.

Det anges från ER att så länge inga jämförbara åtgärder vidtas i motsvarande ekonomier är det på ett sätt att se att EU kommer att diskutera de här reglerna i ljuset av att koldioxidläckageproblematiken per definition är förknippad med hur den europeiska industrins konkurrensutsatta marknader ser ut i andra länder. Självklart tror jag att det kommer att bli tydligare i Paris. Det har blivit tydligt redan nu när över 150 länder har aviserat sina klimatplaner. Det kommer att bli ännu lite tydligare i Paris. Framför allt när man gör INDC:s till NDC:s, alltså till national determined contributions, kommer det att vara tydligare.

När det gäller att i den orienteringsdebatt som miljöministrarna ska föra på måndag ange exakt på vilket sätt man ska ta in situationen som kommer att råda efter Parismötet skulle jag vilja veta hur nämnden i så fall vill att vi ska framföra det utan att vi hamnar i ett läge där vi skapar

osäkerhet om att vi inte vill sätta det här systemet med en stabilitet för spelreglerna och principerna så att företagen också vet vad som gäller.

Man kan säga att man vill ta Parisresultatet som intäkt för att kraftigt behöva utvidga koldioxidläckageinstrumenten och undantagen från att fasa ut fri tilldelning och få in auktionering, sänka prismekanismerna och sådana saker beroende på att man gör en analys att de europeiska konkurrensmarknaderna inte svarar upp så mycket som vi hade hoppats på i Paris. Eller så läser vi Parisresultatet som att de svarar upp lite mer än vad de tidigare har gjort, och därmed borde den här diskussionen bli något mindre relevant i framtiden. Att redan på måndag indikera hur man ska föra den diskussionen tycker jag blir svårt och snarare riskerar att skapa en osäkerhet om hur Sverige läser konkurrenssituationen och hur svår den problematiken är för den europeiska industrin.

Vår ståndpunkt hittills har varit att vi, som jag sa, är för att specificera reglerna och kriterierna för vilka sektorer som har problem med koldioxidläckage och snarare ser att de kanske ska bli lite smalare och mer stringenta. Man kan inte säga båda sakerna samtidigt, åtminstone inte vid samma tillfälle. Jag skulle alltså önska att vi slapp säga det på måndag. Men vi återkommer gärna till diskussionen. Det är självklart att den här ETS-reformen kommer att pågå både före och efter mötet i Paris. Det här är en orienteringsdebatt, så det är inte nu vi sätter ned foten och tar ställning.

När det gäller finansiering skulle jag vilja läsa upp och förtydliga, om det går, den ståndpunkt som är utskickad rörande den tredje frågan. ”Regeringen avser framföra att de finansieringsmekanismer för solidaritet som skapades vid Europeiska rådet i oktober 2014 måste inriktas på åtgärder för förnybar energi, energieffektivisering och elinfrastruktur.” De tre områdena är områden som vi anser hjälper och går framåt i klimathänseende och stänger dörren för att finansiera sådant som fortsätter att driva på i en felaktig riktning i klimathänseende med ökade utsläpp.

”Investeringar i fossil energi kan skapa inläsningseffekter och riskerar att göra det dyrare att uppnå EU:s långsiktiga klimatmål.” Det är vår argumentation till varför vi vill stänga den dörren i de här finansieringsmekanismerna.

”Regeringen avser verka för att den nya innovationsfonden ska kunna gå till utveckling av avancerade biobränslen.” Vi ser att Sverige behöver trycka på, för det är vi inom EU-kretsen som tydligast ser vinsten av att kunna gå vidare med de avancerade biobränslena och att en innovationsfond i dag självklart ska kunna gå till det. Det betyder inte att vi har stängt dörren för de andra kriterierna för vad innovationsfonden ska kunna göra. Det inkluderar att det finns innovativa projekt i CCS-teknik som kan vara intressanta, och det finns en beslutsstruktur för hur man ger medel till detta.

Regeringen avser att verka för en ändring av de nuvarande reglerna, och inriktningen är att kunna gå till utveckling av avancerade biobränslen. Vi motsätter oss inte de andra reglerna.

Jag hoppas att det med detta har blivit klart att regeringens ståndpunkt, som jag hoppas att vi har stöd för, är att finansieringen går till det

som gör nytta i enlighet med den punkt som Eskil Erlandsson redogjorde för.

När det gäller det som Folkpartiet undrade om annullering var det det vi drev i första hand och det vi, om det kommer nya tillfällen och möjligheter med överskott av utsläppsätter, fortsätter att driva. Just nu ser vi att det vi måste driva är att inte plocka ut utsläppsätter ur marknadsstabilitetsreserven som ska kunna gå till fri tilldelning. Det är också viktigt, men helst skulle vi vilja att man annullerar. Det var det vi drev, och det kommer vi att driva om det ges nya möjligheter till detta.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Det här är ju diskussionspunkter, och vi kommer att fatta ett inriktningsbeslut i dag.

Även om det är ett stort antal något oliklydande avvikande meningar anmälda här bedömer jag att det finns stöd för inriktningen av regeringens linje. Det finns trots detta avvikande meningar anmälda från Sverigedemokraterna vad gäller just inriktningen. Det finns också avvikande meningar från samtliga allianspartier, något oliklydande, och vissa, till exempel Moderaterna, har en särskild. Men det tar vi till protokollet enligt vad ni har sagt, så jag ska inte försöka upprepa och sammanfatta allt som ni har sagt, för då kan det bli något fel. Jag hänvisar till vad ni har sagt här, och i enlighet med det ni har sagt har samtliga allianspartier avvikande meningar, även om de är något oliklydande. Kan vi vara överens om att det är så vi ska uppfatta situationen?

Vänsterpartiet har också en avvikande mening. Den går i motsatt riktning mot Sverigedemokraternas avvikande mening men delvis i samma riktning som Alliansens men längre.

Anf. 21 JOHAN HULTBERG (M):

Herr ordförande! Ja, precis. Moderaterna står fast vid de två avvikande meningar vi anmälde i går. Den ena var gemensam med KD. För Alliansens del flaggade Eskil Erlandsson för en avvikande mening på tre punkter. Men om jag har förstätt och hört rätt från ministerns föredragning tror jag att vi eventuellt kan släppa den första och den andra av de punkterna. Jag upplever att vi är överens i nämnden och att regeringen delar uppfattningen om att det ska finnas en beredskap för att ompröva och vid behov också pröva möjligheten att stärka ambitionsnivån i ställningstagandet efter Paris och att detta särskilt gäller frågan om åtgärder för att hantera risken för koldioxidläckage.

När det gäller andelen auktionering och fri tilldelning undrar jag: Delar regeringen uppfattningen att bortre parentes 2027 är det som vi verkar för men att det kanske i detta läge är oklokt att lyfta det till förhandling i den här riktlinjedebatten? Ja.

När det gäller finansieringsmekanismer har Alliansen inga synpunkter på regeringens hållning rörande vad stöden ska gå till. Det är vi överens om. Vad Eskil Erlandsson försökte redogöra för var kriterierna, alltså att det är viktigt att man skärper kriterierna för vad de här stöden går till så att man säkerställer att varje enskilt projekt levererar

verklig nytta. Inriktningen på vad för typ av åtgärder som stöden ska gå till har vi ingen avvikande mening om.

2015/16:11
23 oktober

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Vad skönt att vi enas om hur vi tolkar vad som är sagt här i dag.

Vi går vidare till nästa dagordningspunkt, nr 5, Miljöanpassning av den europeiska planeringsterminen.

Anf. 23 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Det är en orienteringsdebatt. Det blev inte någon större diskussionen på miljö- och jordbruksutskottet i går om detta. Det är alltså i enlighet med utskicket.

Anf. 24 JOHNNY SKALIN (SD):

Herr ordförande! Vi har ingen avvikande mening, men däremot vill jag leverera en synpunkt. Vi vill inte se någon ytterligare planeringstermin den här gången inom miljöfrågor, och vi vill heller inte se några fler landsspecifika rekommendationer på det här området.

Vi levererar den synpunkten i dag, och så får vi återkomma vid ett senare tillfälle till hur vi tar ställning i frågan.

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. Vi kan gå vidare till punkt 6 om 2030-agendan.

Anf. 26 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

2030-agendan är också ett angeläget område där vi med FN:s beslut har kommit i läget att de här målen nu kommer att gälla från årsskiftet i det globala systemet, och det är viktigt att EU som en aktör spelar med i det.

Det ska bli intressant att höra hur de andra länderna tänker. Vi från Sverige har ju visat framfötterna i FN när det gäller att vi ser att det viktiga är att redan nu rigga en organisation för implementering av de globala hållbarhetsmålen. Länder är ju ansvariga för det, men det vi vill trycka på är att koherensverktyget är det som vi ser som en viktig del av EU. EU behöver stärka och bli mer koherent i sina policyer. Inom ramen för detta kommer vi att ta upp våra kommentarer kring att kommissionen bör bedriva ett systematiskt arbete för att möjliggöra för länder att använda sig av kostnadseffektiva nationella styrmedel för ett effektivt genomförande av 2030-agendan på EU-nivå och nationell nivå.

Vi kommer också att passa på att nämna det som har varit en del av ryggraden i svensk klimatpolitik, nämligen koldioxidskatten och det problem vi har att EU än så länge på grund av kommissionens tillämpning av energiskattedirektivet i kombination med statsstödsreglerna inte gör det möjligt att i dag beskatta fossila bränslen och biobränslen olika. Det här måste få en lösning i ljuset av den koherens som måste inskräpas för att vi ska klara att både nationellt och internationellt jobba för hållbarhetsmålen.

Jag redogjorde även för detta för miljö- och jordbruksutskottet. Vi hade ingen större diskussion om detta, men jag tänkte att jag skulle nämna detta, eftersom det kommer att vara en återkommande fråga då det är ett av regeringens stora dialogämnen med EU-institutionerna, framför allt kommissionen, i dagsläget. Det gäller koldioxidskatten och deras något gammalmodiga tolkning av att man ska jämställa svarta och gröna kolatomer i skattehänseende.

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens inriktning i denna fråga.

Vi kommer till en gammal favorit i repris, i alla fall för min del, och kampen har pågått i många år. Det är punkt 7 a om utsläpp från verklig körning och fusk med bilars system för utsläppskontroll.

Jag vill återigen betona att det organiserade fusket var mycket väl känt av alla lagstiftare fast inte just den variant som Volkswagen använde sig av. Vi har regelmässigt under lång tid sett fyra till fem gånger högre utsläpp av NO_x från diesebilarna, och det har varit känt. Att utsläppen generellt ligger 20–30 procent över har också varit känt länge. Det är antligen dags att kanske kunna göra någonting åt det här.

Finns det någonting att kommentera kring informationspunkten?

Anf. 28 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Vi kommer att vara nyfikna på den information som ges, och jag återkommer gärna och återrapporterar om den information som ges, eftersom Sverige är ett av de länder som driver på för att vi måste komma över i ett system med testcykler som är mer verklighetsbaserade. Det hoppas vi att man kan göra så snart som möjligt på ett säkert sätt när det finns tillgänglig teknik.

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Regeringen har i preventivt syfte skrivit ett förslag till ståndpunkt, eftersom det kan hända att det blir en diskussion. Finns det några kommentarer kring det? Kan vi i förebyggande syfte säga att det finns stöd för den linjen?

Anf. 30 ESKIL ERLANDSSON (C):

Ordförande! Jag har ett påstående. Jag tycker att Sverige ska ta till orda i det här sammanhanget och inte bara sitta passivt utan verkligen trycka på, så att vi får de nya reglerna på plats snabbt, detta för att förbättra den luftkvaliteten som vi vill förbättra på vår kontinent men också för att påtala att det måste bli ett slut på det som ordföranden tog upp. Verkligheten och ingenting annat måste speglas i de testresultat som man presenterar för oss som konsumenter.

Jag tycker att vi, som vi brukar i olika sammanhang, ska vara pådrivande i det här sammanhanget. Jag undrar alltså om miljöministern är beredd att ta till orda i det här sammanhanget och trycka på, så att vi får de nya reglerna på plats och att de nya reglerna kommer att spegla verkligheten och inte vara något fiktivt som presenteras för oss som konsumenter.

Anf. 31 JOHAN HULTBERG (M):

Herr ordförande! Apropå tester och verklighet tycker jag att Sverige ska fortsätta att driva vad jag har förstått att man hittills har drivit, nämligen att det borde bli obligatoriskt med efterkontroller. Det är olyckligt att man har bristfälliga testmetoder när man godkänner bilarna och sedan inte följer upp dem. Sverige brukar ha efterkontroller, men många andra medlemsländer slarvar med det, och det möjliggör detta fusk, att man helt enkelt manipulerar testerna och att det sedan inte är någon som följer upp vilka utsläppsnivåer som bilarna har i verkligheten.

Fortsätt att driva frågan om efterkontroller! Det är mitt medskick.

Anf. 32 ORDFÖRANDEN:

Dessutom ger kinesiska, koreanska, japanska, amerikanska och europeiska tester olika resultat för exakt samma bil. Det pågår ett internationellt arbete för 2017 med att försöka få det gemensamt.

Vad säger miljöministern? Finns det möjlighet, chans, vilja att ta till orda i denna fråga?

Anf. 33 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Detta en informationspunkt från den holländska delegationen, som ska informera om projektet Make it Work. Jag kan säga att Sverige är inbjuden att delta initialt i detta projekt, och det kommer vi att göra. Jag har själv undertecknat brev till kommissionen i detta ärende om behovet av att få nya testcykler på plats. Sverige vidtar ett antal åtgärder, naturligtvis helst tillsammans med andra länder, för att få resultat. Det är ju av vikt för oss att man faktiskt landar i en testcykel.

Vi stöder också kommissionens förslag på tidsplan, att detta ska träda i kraft i september 2017. Min bedömning är att den tidsplanen inte är mindre angelägen för oss och andra länder när vi nu märker att befolkningen och väljarna har blivit uppmärksammade på det sätt man har blivit på bilarnas utsläpp och föroreningar, där man inte alltid kan lita på uppgifterna. En skärpning där är naturligtvis påkallad från EU-nivå, och Sverige fortsätter att vara med och vara pådrivande för att detta ska kunna landa på ett bra sätt så fort som möjligt.

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns enighet för att Sverige ska vara pådrivande i denna fråga och att det också, om det uppstår en möjlighet att ta till orda, finns en gemensam syn på vad vi bör säga i ett sådant läge.

Då finner jag att vi är klara med punkterna på dagordningen. Vi tackar så mycket för närvaron och önskar lycka till på mötet.

§ 2 Utrikes frågor – utveckling

Statsrådet Isabella Lövin

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor – utveckling den 26 maj 2015

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor – utveckling den 26 oktober 2015

Anf. 35 ORDFÖRANDEN:

Då välkomnar vi biståndsmministern med medarbetare till EU-nämnden. Jag undrar först om det finns någon muntlig återrapport från mötet den 26 maj utöver det vi redan har fått skriftligt till nämnden.

Anf. 36 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Nej, det finns det inte.

Anf. 37 ORDFÖRANDEN:

Eftersom det inte finns några frågor på detta kommer vi till dagordningspunkt 3, Förbindelserna mellan EU och AVS-länderna.

Anf. 38 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr ordförande, ärade ledamöter! Vid FAC – utveckling den 26 oktober kommer det huvudsakligen att vara fyra punkter på dagordningen för diskussion. Det är post-Cotonou, humanitära frågor, migration och utveckling samt EU:s handlingsplan för jämställdhet och utveckling.

Herr ordförande! Tillåt mig också att lägga till att det kommer att finnas fyra informationspunkter under Any other business och att det också kommer att vara en arbetslunch tillsammans med EU:s miljöministrar.

Anf. 39 ORDFÖRANDEN:

Arbetslunchen kommer upp i en separat punkt senare. Vi kommer att ha ett inriktningsbeslut för den.

Anf. 40 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Jag tänkte berätta lite om den första punkten, som handlar om relationen till AVS-länderna: Afrika, Västindien och Stillahavsländerna. Det så kallade Cotonouavtalet löper ut 2020. Det reglerar relationen mellan EU och 79 stater i Karibien, Afrika och Stillahavsområdet.

Frågan har också diskuterats vid utrikesministrarnas FAC den 12 oktober. Beslut i rådet om EU:s mandat inför förhandlingarna med AVS-länderna planeras först till nästa höst, år 2016.

Regeringen anser att vi bör överväga alternativ till Cotonouavtalet i dess nuvarande form. Skälet är att AVS-kretsen är en mycket heterogen grupp av olika länder med helt olika utvecklingsnivåer och helt olika behov. Det finns anledning att hitta former och strukturer för samarbete som svarar mot dagens situation och dagens globala utmaningar. Samtidigt anser vi förstås att det är viktigt att lyssna till AVS-länderna. Det

finns ett upparbetat samarbete mellan AVS-länderna och EU, och därför måste vi också se hur de vill se ett framtida samarbete.

Kommissionen har i början av oktober cirkulerat en så kallad grönbok, ett konsultationspapper, som riksdagen också har tagit del av. Grönboken innehåller en lång rad prioriterade frågeställningar som EU gärna ser ska inkluderas i ett framtida partnerskap med AVS-länderna. Det handlar om politiska och handelspolitiska relationer och de relationer som EU har byggt upp med de olika regionala organisationerna, som Afrikanska unionen, och om AVS-länderna som grupp kan bli en viktig partner för EU för att möta nya globala utmaningar, som klimat, Agenda 2030 och fred och säkerhet.

Regeringen tycker att frågeställningarna är högst centrala men att det behövs en gedigen utredning och att External Action Service och kommissionen bör genomföra en sådan utredning. Vi kommer därför att uppmana kommissionen att genomföra en utvärdering innan vi kan fortsätta diskussionerna på detaljnivå. Vi kan bara skrapa på ytan kring de här frågorna, men vi ser naturligtvis att det behövs ett samtidsanpassat politiskt partnerskap med de här länderna efter 2020. Det ska baseras på jämbördiga relationer och ömsesidiga intressen.

Vi har i dag ett samarbete med exempelvis Afrikanska unionen som är högst relevant. Basen för samarbetet med AVS-länderna är det faktum att det är forna kolonier. Det är det enda som binder dem samman. Det finns inget geografiskt, utvecklingsmässigt eller annat ekonomiskt tillstånd som motiverar detta.

Vi vill naturligtvis se en nära dialog och konsultation med AVS-länderna under processen, så att också deras ägarskap säkerställs. Vi anser också att Sverige kan ha en aktiv roll i att föra en dialog med grupper av AVS-länder. Det faktum att vi har nära relationer med många länder i Afrika gör oss särskilt lämpade att vara en sådan dialogpartner.

Anf. 41 KARIN ENSTRÖM (M):

Herr ordförande! Tack, biståndsministern!

Det är inte en helt naturlig grupp av länder, utan det har av historiska skäl blivit på detta sätt. Vi håller med om att Cotonouavtalet, som det ser ut i dag, inte ska förnyas i sin nuvarande form. Jag tycker att det biståndsministern säger om regeringens syn på detta låter klokt.

Jag vill trycka på att det blir samstämmighet i hela politiken. Beträffande handelsfrågorna finns det separata avtal redan nu, men det är viktigt att trycka på handelsfrågorna och handelspolitiken, så att detta inte försvinner utan ingår i samstämmigheten och helheten.

Differentiering är bra eftersom det är olika typer av länder. Det ger också en möjlighet till det EU har gjort på andra områden, more for more, det vill säga att vi beträffande länder som går åt rätt håll är beredda att ge mer.

Ett medskick är samstämmighet och möjlighet till differentiering samt även här att återkomma efter hand med mandat och så vidare.

Anf. 42 ORDFÖRANDEN:

Det är inte bara själva utseendet av länder som är lite ologiskt, utan även den något syntetiska regionindelningen, så att det finns möjlighet till flexibilitet inom regionerna också. Om alla kan få en individanpassad relation med EU vore det bra.

Anf. 43 LARS TYSKLIND (FP):

Låt mig koppla till detta med more for more. Jag utgår från att faktorer som mänskliga rättigheter och demokrati kommer att vara mycket tungt vägande i den differentiering som sker.

Anf. 44 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Tack för kommentarerna! Detta är givetvis början av processen, så vi kommer tillbaka inför förhandlingsmandatet och när kommissionen kommer med den utvärdering som jag hoppas att de ska göra.

I fråga om differentiering ligger det naturligtvis i korten att man måste avpassa förhållandena till de olika ländernas behov. Handelspolitiken är en viktig del av detta, och Economic Partnership Agreement, som man gradvis har gått över till med AVS-länderna, är en central del i AVS-relationen.

Det är viktigt att behålla en bra relation. För att återkoppla till mänskliga rättigheter och demokrati: En av grundpelarna i Cotonouavtalet är artikel 8, som handlar om att man ska ha en ständig dialog om de här frågorna, och artikel 96, som säger att man kan avbryta relationer vid kraftiga brott mot mänskliga rättigheter. Det är ett instrument som har använts många gånger och som är väldigt bra. Vi måste se till att detta också förs vidare i kommande relationer. Vi får helt enkelt se hur AVS-länderna själva kommer att se på utvecklingen. Det är faktiskt inte helt klart ännu.

Anf. 45 PAVEL GAMOV (SD):

Jag tackar statsrådet för föredragningen. Vi har haft samråd kring denna fråga tidigare. Vid detta tillfälle lyfte vi från Sverigedemokraterna fram just demokrati och mänskliga rättigheter. Det är någonting som även Folkpartiet har lyft fram, och det är någonting som statsrådet instämmer i.

En annan synpunkt som vi lyfte fram gäller återvändandeklausuler. Jag tolkade då statsrådet som att hon var positiv till det. Jag vill bara försäkra mig om att denna hållning fortfarande gäller, det vill säga att man från regeringens håll ställer sig positiv till att ett nytt Cotonouavtal även innehåller en så kallad återvändandeklausul. Jag vill bara ha en bekräftelse på det.

Anf. 46 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Det är riktigt att det i det nuvarande Cotonouavtalet finns en klausul om frivilligt återvändande. Det är en princip som stöds av regeringen, alltså att man ska underlätta för frivilligt återvändande av migranter och flyktingar.

Det är alldeles för tidigt att säga hur en framtida och eventuellt rättsligt bindande eller inte rättsligt bindande relation med dessa länder skulle se ut. Det blir kanske vissa grupper av länder eller olika regionala ansatser, vilket är troligare. Men det är alldeles för tidigt att säga hur det i detalj skulle se ut.

Anf. 47 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. Vi går vidare till punkt 4, Humanitära frågor.

Anf. 48 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Vi kommer att diskutera nästa års stora humanitära toppmöte, World Humanitarian Summit, som är det första i sitt slag. Det kommer i en tid då vi verkligen ser att det humanitära systemet i världen är ansträngt till nästan bristningsgränsen. Vi ser ett stort finansieringsbehov. Systemet är helt underfinansierat. Vi skulle behöva se över hur man ska kunna finansiera det globala humanitära systemet bättre.

Vi ser också en galopperande utveckling med brist på respekt för det humanitära tillträdet, det vill säga att biståndsarbetare och hjälparbetare ska komma in i de områden som är i konflikt. Vi vill här lyfta fram vikten av att jobba med lokala aktörer och försöka hitta andra vägar och också stärka respekten för det humanitära tillträdet hos de olika aktörerna i de konflikter som finns i dag.

Vi vill också trycka på att vi måste effektivisera det humanitära arbetet och se till att FN-systemet och alla aktörer jobbar bättre tillsammans, så att vi får en både snabbare och mer kostnadseffektiv hjälp på plats.

Vi vill också lyfta fram kvinnors och barns situation i flyktingsituationer.

Det handlar också om att försöka överbrygga stuprören mellan det långsiktiga utvecklingssamarbetet och det akuta katastrofbiståndet, som fortfarande gör att vi har en sämre effektivitet i fråga om vad vi ska göra. Människor som i dag behöver akut humanitärt bistånd behöver det i genomsnitt i 17 år. Vi talar alltså inte om en situation där man efter en jordbävning kan återvända hem igen efter fyra, fem eller sex månader och bygga upp det som har raserats, utan man hamnar i kroniska situationer. Här måste vi få se en bättre samordning mellan den humanitära hjälpen och det långsiktiga utvecklingssamarbetet. Dessa saker kommer jag att uttrycka i diskussionen.

När det gäller det humanitära toppmötet har dagordningen ännu inte fastställts. Vi vet därför inte vilka frågor som kommer att tas upp. Det kommer inte att bli mellanstatliga förhandlingar. Vi förmodar att detta mer är ett möte där man kommer att lyfta fram dessa utmaningar och se hur man tar detta framåt.

FN:s generalsekreterare kommer att komma med sin input till detta möte först efter jul. Detta blir en preliminär diskussion. Sedan återkommer vi inför själva toppmötet med vad som kommer att vara EU:s position.

Anf. 49 ORDFÖRANDEN:

Som vanligt misstänker jag att kommissionen kommer att påminnas om behovet av att ta in frågan om sexuell och reproduktiv hälsa.

Anf. 50 ROBERT HALEF (KD):

Jag tackar bistandsministern för informationen. Jag har en fråga inför det möte som Margot Wallström kommer att delta i. Vad jag har förstått är det känt, som du nämnde, att det humanitära finansieringsbehovet är mycket stort och att det inte kommer in tillräckligt med resurser för att hjälpa de människor som är i nöd.

Vid de senaste högnivåmötena har en del länder utlovat medel som inte har kommit in. På vilket sätt kommer Sverige att driva på så att dessa länder lever upp till sina åtaganden under dessa möten?

Anf. 51 AMINEH KAKABAVEH (V):

Ordförande! Jag tackar bistandsministern för detta. Regeringens ståndpunkt att fokusera på jämställdhet, barnperspektivet, ökad respekt för mänskliga rättigheter och respekt för varandras olikheter är jättebra.

Man måste också tänka på det långsiktiga perspektivet. Till exempel när det gäller kriget i Syrien har man starkt svikit barn och ungdomar. Tusentals flickor och pojkar säljs som sexslavar i vissa länder. De humanitära organisationerna gör väldigt mycket. Men det kunde kanske göras mer.

De pengar som har utlovats på de stora internationella konferenserna har inte kommit in från givarna. Sverige har många gånger varit mycket ensamt i detta fall. Min fråga är hur vi ska driva på att de länder som faktiskt har utlovat pengar också ska betala det som de har utlovat. Vi ska också stärka våra humanitära organisationer när det gäller särskilt skydd för barn och unga flickor men också kvinnor i alla sammanhang. Oavsett om det är fråga om en jordbävning eller ett långvarigt krig är det oftast kvinnor och barn som får betala priset.

Jag tycker att det är mycket bra att vi trycker på och också ställer krav på de länder som lovar att vara givare men som inte till fullo betalar.

Anf. 52 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Jag ska först göra ett förtydligande. Utrikesminister Margot Wallström sitter redan nu i en högnivåpanel som diskuterar finansieringsfrågorna inför toppmötet. Hon deltar i denna högnivåpanel i sin personliga kapacitet, men hon företräder naturligtvis även svenska ståndpunkter. Det är en panel där bland andra Islamiska utvecklingsbanken och privata aktörer av olika slag sitter med. Det handlar om att komma med nya idéer om hur man ska kunna finansiera detta kroniskt underfinansierade system.

Vad gör vi? Vi är de enda som faktiskt var entusiastiska inför förslaget från UNHCR:s chef António Guterres om att man ska ha uttaxerade bidrag till det humanitära systemet, det vill säga att FN:s medlemsstater ska betala en medlemsavgift för att finansiera detta. Det är precis på samma sätt som man gör med fredsbevarande styrkor. Sverige är det enda landet som har sagt att det är en bra idé. Vi gör redan detta. Vi ger

oöronmärkt kärnstöd till UNHCR och till World Food Programme, till Unicef och till WHO. Vi ger till alla dessa organisationer, vilket gör att de kan fungera och att de kan vara snabbt på plats. Man behöver inte fatta beslut i riksdagen eller i andra parlament innan man kan skänka pengar till olika organisationer för olika kriser. Vi tycker att FN borde fungera på detta sätt och att vi har ett globalt ansvar i ett globalt samfund när dessa kriser drabbar.

Detta är alltså en fråga som vi, utan att tro att vi kommer att få igenom den, ändå driver. Vi påpekar också i alla tänkbara sammanhang det faktum att det behövs kärnstöd som är oöronmärkt.

När det gäller flickors, kvinnors och barns speciella och utsatta roll är det som sker i många fall fruktansvärt när de är i ett dubbelt utsatt läge, som statslösa och egendomslösa men också längst ned på samhällsskalan som flickor och kvinnor.

Av den anledningen har vi gett ett riktat stöd till UNHCR för att de ska kunna jobba med just dessa frågor. Vi ger aldrig något stöd utan att kräva att det ska finnas jämställdhetsintegrering. Vi driver den frågan mycket hårt i alla organisationer som vi bidrar till. Det är alltså en fråga som lyfts fram mer och mer på dagordningen, och där är Sverige pådrivande.

Anf. 53 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Migration och utveckling.

Anf. 54 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Det kommer att ske en allmän diskussion. Anledningen till den är i första hand naturligtvis den flyktingsituation som vi ser och de stora migrationsströmmarna.

Sveriges ståndpunkt är först och främst att vi ska stå upp för att jobba långsiktigt med vårt biståndssamarbete och att EU också ska göra det. Vi ska angripa grundorsakerna till att människor tvingas fly och jobba långsiktigt med institutionsbyggande, statsbyggande och fredsbyggande. Det är också viktigt att biståndet, inklusive EU:s bistånd, inte används för sådana ändamål som inte är DAC-fähiga, det vill säga att det ska gå till att stärka människors möjligheter att ta sig ur fattigdom och stärka stater. Det är detta som EU som den största biståndsgivaren i världen ska stå för.

Sverige har en klar ståndpunkt att migration är en viktig drivkraft också för utveckling och ett verktyg för att bekämpa fattigdom. Migranternas ökade inkomstmöjligheter kan bidra till social utveckling också för de anhöriga i ursprungslandet. Så kallade remitteringar, när man skickar hem pengar, är en viktig finansieringskälla i många utvecklingsländer, inte minst för familjer och lokalsamhällen. Det är viktigt att minska transaktionskostnaderna för dessa remitteringar.

Konsumentverket har nu upprättat en statligt finansierad webbaserad tjänst som heter Money from Sweden, där man kan gå in och jämföra olika operatörers kostnader för att föra över pengar till ett specifikt land.

Syftet är att pressa ned transaktionskostnaderna som tyvärr är alldeles för höga och utgör ett stort svinn i detta sammanhang.

Vi ser också att så kallad cirkulär migration, att man återvänder efter en tid till sitt ursprungsland, är motsatsen till brain drain. Det är brain gain, vilket är positivt. På detta sätt kan man också bidra till fattiga länders utveckling.

Vi ser också att Agenda 2030 är relevant i detta sammanhang.

Något som vi är bekymrade över är att det i vissa medlemsstater finns en önskan om att biståndet ska villkoras för att sätta press på länder att återta migranter. Det kan vi inte ställa upp på. Biståndet får inte bli ett verktyg för att sätta press på tredjeländer att samarbeta, om det ska vara i enlighet med § 45 i Parisdeklarationen om biståndseffektivitet. Där slås det fast att bistånd endast får villkoras inom ramen för ländernas egna utvecklingsplaner.

Det är möjligt att EU:s Trust Fund för migration kommer att diskuteras. Regeringen förbereder för närvarande eventuellt stöd till en EU Trust Fund som ska lanseras vid Vallettatoppmötet i november och till EU:s Trust Fund Madad som finansierar EU-stöd kopplat till människor som flytt från Syrien.

Vi diskuterar detta, och jag är intresserad av att höra era synpunkter på det. Vi är generellt kritiska till upprättandet av EU Trust Funds och menar att de reguljära finansiella strukturerna ska utnyttjas i första hand. Det var också den tidigare regeringens inställning.

Vi vill se att det är ett tydligt mervärde med Trust Funds och att man inte duplicerar redan existerande kanaler via EDF eller DCI. Vi tycker också att de administrativa kostnaderna måste hållas nere och att det är viktigt att man håller sig till OECD-Dacs regler.

Det är några av de saker som förmodligen kommer att diskuteras på mötet.

Anf. 55 KARIN ENSTRÖM (M):

Ordförande! Jag tackar biståndsministern. Vi har diskuterat många aspekter av migration i EU-nämnden. Jag tänker koncentrera mig på Vallettatoppmötet. Jag håller med biståndsministern om vikten av att detta inte blir ett möte och en diskussion om hur det rika Europa ber fattiga länder att hålla kvar sin flyende befolkning, utan att vi går in på grundorsakerna och hur vi ska använda biståndet i första hand.

Jag undrar över hur Trust Funds beslutas. Såvitt jag har förstått är Madadfonden beslutad och inrättad. Regeringen bereder ett beslut om att eventuellt stödja denna fond. I tisdags beslutade kommissionen att en ny Trust Fund ska inrättas och på något sätt bekräftas. Ska det bekräftas genom ett rådsbeslut, eller finns fonden nu? Är det upp till medlemsländerna om de vill bidra eller inte?

Vi hade en del frågor om detta på utrikesutskottet i går, och det var lite oklart. Jag försöker förstå hur den formella gången är.

Jag vill understryka att Moderaterna tror att fler allianspartier är bekymrade och kritiska till specialfonderna. Syftet är givetvis gott. EU ser uppenbara och omedelbara kriser som man vill göra något åt men att

hitta på nya saker och tro att det i sig hjälper till extra är vi tveksamma till.

Förutom att få svar på frågan vill vi ge vårt stöd till regeringen att vara ännu mer tveksam och kritisk till dessa fonder och också tveksam till att Sverige ska gå in i dessa fonder.

Anf. 56 ESKIL ERLANDSSON (C):

Jag tackar statsrådet för föredragningen. Låt mig fortsätta där Karin Enström slutade, i resonemanget om Trust Funds. Det finns ytterligare en aspekt när det gäller att vara kritisk till inrättandet av nya organ, och det är tidsaspekten. Förutom att det kostar pengar tar det tid att sätta upp en administration. Det kommer i detta sammanhang dröja alltför länge innan en ny administration kan göra verkan och nytta i verkligheten. Det är bättre att nyttja det som redan finns om man vill understödja.

Jag vill göra ett påstående: Om det är möjligt ska Sverige aktivt säga nej till detta.

Jag har samma fråga som Karin Enström om beslutsfattandet, för jag är inte riktigt klar över det.

Jag skulle gärna efterhöra statsrådets synpunkt på om inte Sverige om tillfälle ges ska säga nej till inrättandet av ytterligare sådana här fonder eller motsvarande.

Anf. 57 ROBERT HALEF (KD):

Ordförande! Jag vill hänvisa till våra tidigare avvikande meningar i denna fråga. Det gäller Alliansens gemensamma avvikande mening om arbetskraftsinvandring och Kristdemokraternas avvikande mening om fler lagliga vägar in i EU.

I övrigt instämmer jag i det som Karin och Eskil nämnde om att vi behöver ett förtydligande för att kunna ta ställning till de så kallade Trust Funds och Madadfonden. Det gäller syfte och upplägg, hur bunden man är till detta, hur effektivt det blir och så vidare. Vi känner en viss oro inför bildandet av dessa fonder.

Anf. 58 ORDFÖRANDEN:

Relaterat till denna fråga kan jag meddela att det snart kallas till en presskonferens med de sex partier som i dag har gjort upp om just migrationspolitiken. Det är Allianspartierna och regeringspartierna.

Anf. 59 AMINEH KAKABAVEH (V):

Det finns problem med EU:s olika förslag. Det är därför bra att regeringen har en bra linje och för fram relevant kritik. När det gäller inrättandet av två nya Trust Funds med anledning av flyktingkrisen har regeringen varit skeptisk, men nu när de är på plats överväger regeringen trots allt att stödja.

Jag vill inte anmäla avvikande mening men säga att Vänsterpartiet är skeptiskt till att Sverige går in med medel till EU:s Trust Funds och Madadfonden. Vi anser att Sverige bör använda sitt bistånd till att förstärka det arbete som FN bedriver och vårt eget bilaterala utvecklingssamarbete. Vi ser inget behov av att etablera fler kanaler utöver de redan exi-

sterande. Vi har svårt att se att Sverige skulle vinna inflytande över verksamheten i dessa fonder även om vi går in med medel i dem.

Anf. 60 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Beslut om att kommissionen självständigt har möjlighet att inrätta så kallade Trust Funds togs i EU:s budgetförordning 2012. Den förra regeringen motsatte sig detta, men nu är det på plats. Kommissionen kan själv ta initiativ och själv fatta beslut.

Det behövdes alltså inget rådsbeslut för detta, utan det antogs av kommissionens kollegium. Det förhandlades i kommittéer där Sverige hela tiden har stått upp för att vi tycker att det är dåligt med duplicering och ökade administrativa kostnader. Vi har varit hårt drivande i dessa förhandlingar, men vi kommer inte längre. Vi kan helt enkelt inte säga nej. Vi kommer aldrig att komma till ett sådant beslut.

Varför överväger vi då ändå att eventuellt delta? Jo, precis som ledamoten framhåller skulle det vara ett sätt att vinna inflytande.

Vi är också kritiska till att en Trust Fund tekniskt sett inte kan begränsas till EU:s medlemsländer. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Detta har vi också drivit. Jag tog personligen upp det vid ett informellt FAC-möte i New York, och det var flera medlemsländer som var oroliga för detta. Om man inte går in med 3 miljoner euro får man inget röstinflytande.

Vi vill trots allt vara med och påverka, och då får vi göra denna avvägning. Men nu har vi en ansträngt budgetläge.

Det är Trust Funds. Tre har antagits och en för Colombia ligger i pipeline. Det finns för närvarande inga fler i pipeline, vilket vi är glada för.

Låt mig påpeka att vi var den sista medlemsstaten som lade ned vår blockering av denna fråga i EDF-kommittén, så vi har verkligen höjt vår röst i denna fråga.

Vi har givetvis allt intresse av att se till att det här ska fungera på ett transparent sätt så att man har insyn och inflytande över att DAC-kriterierna följs, att det inte blir en duplicering och att det inte bara blir en show för att visa att EU har något att komma med på Vallettamötet. Vi ska jobba långsiktigt med de rätta sakerna och angripa grundorsakerna till att människor flyr. Det ska inte bli en fond utan insyn där man använder pengar till oklara syften.

Låt mig påpeka att kommissionen varje år ska överlämna en rapport till parlamentet och rådet om EU:s Trust Fund-verksamheter. En finansiell redovisning av transaktioner ska sammanställas två gånger per år. Det finns rapporteringsmekanismer, så vi kommer att följa detta noggrant.

Anf. 61 ORDFÖRANDE:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande mening anmäld från Kristdemokraterna och en avvikande mening om arbetskraftsinvandring anmäld från alla fyra allianspartierna.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, EU:s handlingsplan för jämställdhet och utveckling.

Anf. 62 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Med anledning av att en ny handlingsplan för jämställdhet, Gender Action Plan, nyligen har antagits inom EU kommer biståndsministrarna ges möjlighet att göra inlägg och diskutera temat jämställdhet och utveckling.

Rådsslutsatserna som antas vid rådsmötet och som syftar till att välkomna denna handlingsplan och att den ska genomföras på ett effektivt sätt ska i sig inte diskuteras. Det är en så kallad falsk B-punkt.

Sverige är drivande i EU vad gäller jämställdhet och att säkerställa att EU:s arbete också omfattar kvinnors och flickors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna inklusive sexuella och reproduktiva rättigheter.

Vi välkomnar att handlingsplanen innehåller åtgärder för att förändra normer och ta itu med grundorsaker till diskriminering och våld mot kvinnor och flickor, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, delaktighet och inflytande, kvinnors ekonomiska egenmakt och att EU:s fortsatta starka engagemang för kvinnor, fred och säkerhet betonas.

Vad gäller SRHR innehåller planen mål och åtgärder avseende alla individers rätt att fritt och utan tvång, våld eller diskriminering utöva sin egen sexualitet och ha reproduktiva rättigheter, till exempel kvinnors, flickors och ungdomars rätt och tillgång till sexualundervisning och hälso- och sjukvård inklusive familjeplanering.

Jämställdhet har fått bra genomslag i olika policydokument. Svårigheten har legat i att omsätta det i praktiken och att åstadkomma jämställdhetsintegrering i genomförande och uppföljning.

Vi välkomnar att den nya handlingsplanen är rättighetsbaserad och att den innehåller åtgärder som kan bidra till den genomgripande förändring som behövs i EU:s arbete för jämställdhet.

Handlingsplanen är historisk eftersom den för första gången slår fast att jämställdhet ska stärkas i hela EU:s externa agerande, inte bara i utvecklingssamarbetet. Starkt ledarskap, ansvarsutkrävande och resurser är nyckelfaktorer för framgång.

Detta är vi mycket nöjda med och att jämställdhet också ska integreras i enlighet med Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling.

Anf. 63 LARS TYSKLIND (FP):

Det är ett mycket viktigt arbete. Det här är EU:s externa röst.

Ett antal länder i EU har en avvikande uppfattning när det gäller abortlagstiftningen. Hur ser regeringen på det? Kommer det att påverka den externa rösten på något avgörande sätt?

Anf. 64 AMINEH KAKABAVEH (V):

EU:s handlingsplan för jämställdhet och konfliktfrågor som SRHR, abort och sexualundervisning är bra på många sätt.

Det är bra att Sverige har drivit frågan. Det har varit ett framgångsrikt arbete. Men det är också viktigt att vi är en av rösterna som försvarar och prioriterar de frågorna i alla sammanhang, både inom EU och utanför.

När det gäller utvecklings- och biståndsfrågorna vill jag också betona barnäktenskap, som förekommer i många delar av världen. Det är allvar-

ligt. År 2005 sa Kofi Annan att flera tusen barnäktenskap ingås varje år och att många flickor dör på grund av tidig graviditet och så vidare.

Det är viktigt att betona att kvinnors rättigheter inte respekteras i många av EU:s medlemsländer, särskilt östeuropeiska länder. Det är fruktansvärt att det finns så mycket prostitution där. Kvinnorna har ingen egen inkomst och säljer sig på till exempel en turkisk marknad eller på andra sätt. Det är hemskt, när man befinner sig i andra länder, att höra olika historier om just europeiska kvinnor som finns på marknaden.

Jag hoppas att vi i alla sammanhang prioriterar SRHR-frågorna och frågan om barnäktenskap men också att kvinnors kroppar har blivit slag-trän på alla marknader. Det är fruktansvärt.

Anf. 65 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Lars Tysklind och alla andra! Vi kan väl konstatera att det inom EU-kretsen ändå har skett en positiv förskjutning när det gäller SRHR-frågor och abortfrågan. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det är känsliga frågor. Det måste vi acceptera. Men därför är det också bra att vi har lyckats hitta sätt att inkludera de skrivningarna och att de finns med i Gender Action Plan. Sverige är alltså nöjt med det.

När det gäller situationen för kvinnor inom EU finns det mycket riktigt mycket arbete kvar att göra. Men den här handlingsplanen handlar om EU:s externa relationer.

Vi har inte den typen av gemensam lagstiftning för EU:s egna länder vad gäller de här frågorna, eftersom vi helt enkelt inte kunde komma överens om det. Det är ett långsiktigt arbete och ett värderingsarbete. Och vi vet att vi står ganska långt ifrån varandra när det gäller exempelvis prostitution.

I fråga om barnäktenskap kan man däremot luta sig mot de mänskliga rättigheterna. I utvecklingssamarbetet jobbar vi också med vetenskap och insikt om det som en viktig källa till att kvinnor och även framtida generationer läses fast i fattigdom om utbredningen av barnäktenskap tillåts fortsätta. Det är en viktig fråga som vi också har i fokus.

Anf. 66 AMINEH KAKABAVEH (V):

Det handlar självklart inte om någon strävan efter gemensam lagstiftning. Det handlar om att vi när vi driver de här frågorna alltid kan säga att EU har en egen handlingsplan för det externa arbetet. Men det är inte trovärdigt när det finns prostitution och barnarbete i många av länderna, till exempel Polen, Malta och så vidare.

Det är bra att det finns en skriftlig plan för andra länder, men man städar inte upp i det egna landet. Det är jätteviktigt. Hur trovärdigt är ett land i Europa, som strävar efter att driva de frågorna, när det är dåligt på hemmaplan och när det inte ens pratas om det?

Det kan påpekas i alla sammanhang. Det är bra att vi och ministern driver det.

Anf. 67 ORDFÖRANDEN:

Detta må vara en falsk B-punkt, men EU-nämnden fattar ett alldeles äkta beslut om att godkänna regeringens ståndpunkt vad gäller handlingsplanen för jämställdhet och utveckling.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7 med information, varav Sverige har initierat en av informationspunkterna.

Anf. 68 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Det är vi som har önskat ta upp frågan om klimatfinansiering.

Det är oerhört viktigt att vi kommer fram till ett globalt rättvist och rättsligt bindande klimatavtal på klimatkonferensen i Paris. I och med att finansieringen är en nyckelfråga tycker vi att det är lämpligt att lyfta upp den inom EU-kretsen nu. En rad EU-länder har fortfarande inte omvandlat sina löften till den gröna klimatfonden till juridiskt bindande avtal. Det är inte bra för att bygga förtroende.

Vi vill uppmana våra vänner att göra det de har lovat och se till att vi får så bra förutsättningar som möjligt inför Parismötet.

Sverige har signerat avtalet med fonden i god tid innan deadline, som var den sista april.

Anf. 69 ORDFÖRANDEN:

Då kommer vi till den sista punkten som handlar om den gemensamma arbetslunchen, som kommer att åtföljas av en diskussion med miljöministrarna om Agenda 2030.

Anf. 70 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Det är lämpligt att vi diskuterar 2030-agendan med miljöministrarna. Det är första gången vi gör det. Den nya 2030-agendan är en väldigt bred agenda som i hög grad gifter ihop utveckling och fattigdomsbekämpning med miljömässig hållbarhet. Det känns alltså lämpligt att vi ska diskutera detta tillsammans.

Sverige har tagit tydlig ledning i frågan om genomförandet av agendan. Under toppmötet i New York lanserade statsministern ett initiativ tillsammans med stats- och regeringscheferna från Tunisien, Tyskland, Brasilien, Sydafrika, Liberia, Tanzania, Östtimor och Colombia. Vi ska vara en high-level support group på de olika kontinenterna för genomförandet av Agenda 2030.

Vi tycker att det viktigt att man diskuterar finansiering, resursmobilisering, privat finansiering och även offentligt utvecklingsbistånd. Det är en helhet. Det är viktigt att EU:s medlemsländer och EU:s institutioner nu tar ett helhetsgrepp om detta. Hur ska vi genomföra det?

Vi ser att det enda instrument som finns är att göra en ordentlig genomlysning av alla politikområden och se till att vi har samstämmighet, att vi faktiskt jobbar åt samma håll, Policy Coherence for Development som det heter i EU-sammanhang och politiken för global utveckling som vi kallar det.

Det är samtidigt viktigt att understryka att vi måste ha framgång i Paris i fråga om klimatavtalet. Om vi misslyckas med klimatet blir det oerhört svårt att uppnå Agenda 2030.

2015/16:11
23 oktober

Anf. 71 ORDFÖRANDEN:

Då finner jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning och att vi har klarat av dagordningen med biståndsministern.

Vi önskar lycka till på mötet och en trevlig helg.

§ 1 Miljö	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 4 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	2
Anf. 5 AMINEH KAKABAVEH (V).....	3
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 7 AMINEH KAKABAVEH (V).....	4
Anf. 8 JOHNNY SKALIN (SD).....	4
Anf. 9 ESKIL ERLANDSSON (C).....	4
Anf. 10 JOHAN HULTBERG (M).....	5
Anf. 11 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 12 LARS TYSKLIND (FP).....	6
Anf. 13 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	6
Anf. 14 LARS TYSKLIND (FP).....	6
Anf. 15 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	6
Anf. 16 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 17 JOHAN HULTBERG (M).....	7
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 19 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	7
Anf. 20 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 21 JOHAN HULTBERG (M).....	10
Anf. 22 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 23 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	10
Anf. 24 JOHNNY SKALIN (SD).....	10
Anf. 25 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 26 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	11
Anf. 27 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 28 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	11
Anf. 29 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 30 ESKIL ERLANDSSON (C).....	12
Anf. 31 JOHAN HULTBERG (M).....	12
Anf. 32 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 33 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP).....	12
Anf. 34 ORDFÖRANDEN.....	13
§ 2 Utrikes frågor – utveckling	14
Anf. 35 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 36 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	14
Anf. 37 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 38 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	14
Anf. 39 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 40 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	14
Anf. 41 KARIN ENSTRÖM (M).....	15
Anf. 42 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 43 LARS TYSKLIND (FP).....	16
Anf. 44 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP).....	16
Anf. 45 PAVEL GAMOV (SD).....	16

Anf. 46	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	16
Anf. 47	ORDFÖRANDEN	16
Anf. 48	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	17
Anf. 49	ORDFÖRANDEN	17
Anf. 50	ROBERT HALEF (KD)	17
Anf. 51	AMINEH KAKABAVEH (V)	18
Anf. 52	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	18
Anf. 53	ORDFÖRANDEN	19
Anf. 54	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	19
Anf. 55	KARIN ENSTRÖM (M)	20
Anf. 56	ESKIL ERLANDSSON (C)	20
Anf. 57	ROBERT HALEF (KD)	20
Anf. 58	ORDFÖRANDEN	21
Anf. 59	AMINEH KAKABAVEH (V)	21
Anf. 60	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	21
Anf. 61	ORDFÖRANDEN	22
Anf. 62	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	22
Anf. 63	LARS TYSKLIND (FP)	23
Anf. 64	AMINEH KAKABAVEH (V)	23
Anf. 65	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	23
Anf. 66	AMINEH KAKABAVEH (V)	24
Anf. 67	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 68	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	24
Anf. 69	ORDFÖRANDEN	24
Anf. 70	Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	24
Anf. 71	ORDFÖRANDEN	25